

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/147/2003

WAKACYJNY WYPOCZYNEK I PRACA ZAROBKOWA UCZNIÓW

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, WRZESIEŃ 2003

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- W tym roku - podobnie jak w latach ubiegłych - ponad połowa Polaków mających dzieci w wieku szkolnym (54%) deklaruje, że zapewniła im przynajmniej tygodniowy wypoczynek poza miejscem zamieszkania, w tym 44% wysłało na wakacje wszystkie swoje dzieci, a 10% - tylko niektóre. Prawie co drugi rodzic (46%) przyznał jednak, że wszystkie jego dzieci pozostały w czasie wakacji w domu, czego przyczyną był przede wszystkim brak pieniędzy (85% wskazań - o 9 punktów więcej niż w roku 1998).

- Wakacyjna praca zarobkowa uczniów staje się w Polsce coraz częstszym zjawiskiem. Prawie jedna piąta badanych mających dzieci w wieku szkolnym (18% - o 4 punkty więcej niż przed rokiem, a dwukrotnie więcej niż w roku 1992) deklaruje, że w czasie wakacji dzieci pracowały zarobkowo. Najczęściej zarabkowali uczniowie szkół średnich (30%, wzrost o 8 punktów), rzadziej gimnazjaliści (11%, wzrost o 3 punkty), a najrzadziej - uczniowie szkół podstawowych (6% - co najmniej dwa razy więcej niż dotychczas).

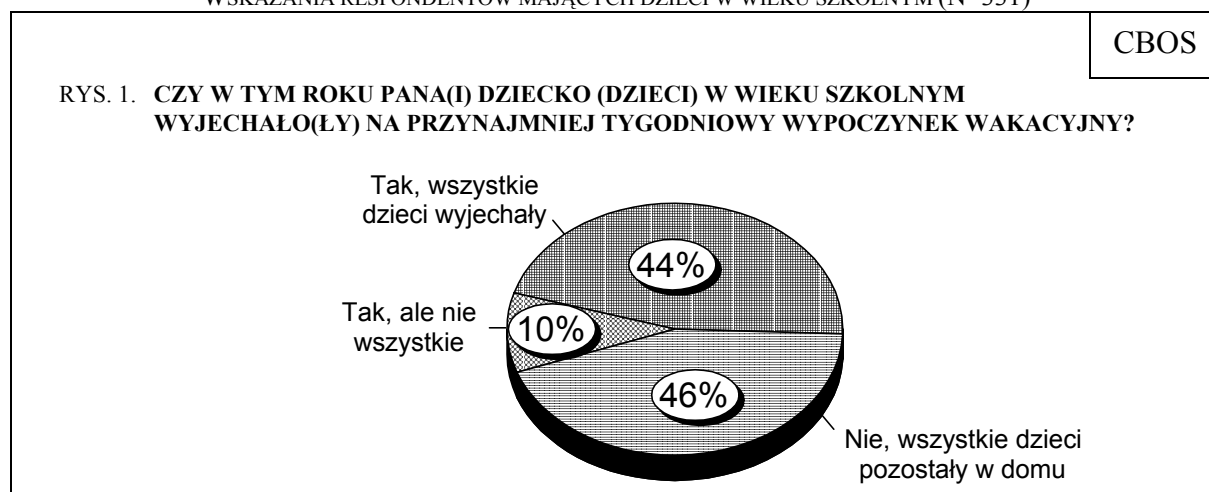
- Społeczne przyzwolenie na wakacyjną pracę zarobkową uczniów ściśle związane jest z ich wiekiem. Praca uczniów szkół podstawowych niezmiennie spotyka się z powszechną dezaprobatą społeczną (96%). Większość ankietowanych (60%) uważa też, że gimnazjaliści nie powinni pracować zarobkowo, ponad jedna trzecia natomiast (36%) akceptuje ich zarabkowanie. Z powszechnym przyzwoleniem społecznym (90%) spotyka się jedynie praca uczniów szkół średnich. W stosunku do lat 1997-2002 odnotowujemy wzrost aprobaty wakacyjnej pracy zarobkowej uczniów szkół średnich i gimnazjalistów.

Od dziesięciu lat na początku nowego roku szkolnego¹ pytamy respondentów mających dzieci w wieku szkolnym, jak spędziły one wakacje, czy wyjechały na przynajmniej tygodniowy wypoczynek poza miejsce zamieszkania, a ponadto - czy pracowały zarobkowo. Interesuje nas także poziom społecznej akceptacji wakacyjnej pracy zarobkowej uczniów.

WAKACYJNY WYPOCZYNEK UCZNIÓW

W czasie tegorocznych wakacji uczniowie mieli takie same szanse na wypoczynek jak w ubiegłych latach. Z deklaracji badanych mających dzieci w wieku szkolnym² wynika, że ponad połowa (54%) zapewniła im przynajmniej tygodniowy wyjazd poza miejsce zamieszkania, w tym ponad dwie piąte (44%) wysłało na wakacje wszystkie swoje dzieci, a jedna dziesiąta (10%) tylko niektóre. Prawie co drugi rodzic (46%) przyznał jednak, że wszystkie jego dzieci pozostały w czasie wakacji w domu.

WSKAZANIA RESPONDENTÓW MAJĄCYCH DZIECI W WIEKU SZKOLNYM (N=331)

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia”(160) przeprowadzono w dniach 5-8 września 2003 roku na liczącej 1105 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

² We wrześniowym sondażu 331 ankietowanych zadeklarowało, że ma dzieci w wieku szkolnym (stanowią oni 30% ogółu badanych - zob. tabele aneksowe).

W ostatniej dekadzie najlepsze dla uczniów okazały się wakacje w roku 1997, najgorsze zaś - w 1993, kiedy to ponad połowa respondentów mających dzieci w wieku szkolnym nie zdołała żadnemu z nich zapewnić wypoczynku. W tym roku sytuacja uczniów była pod tym względem znacznie lepsza niż przed dziesięciu laty, lecz gorsza niż przed sześciu laty.

Tabela 1

Czy w tym roku Pana(i) dziecko (dzieci) w wieku szkolnym wyjechało(ły) na przynajmniej tygodniowy wypoczynek wakacyjny?	Wskazania respondentów mających dzieci w wieku szkolnym										
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
	w procentach										
Tak, wszystkie dzieci wyjechały	37	45	43	40	48	46	47	41	41	43	44
Tak, ale nie wszystkie	8	13	8	14	13	7	8	11	12	8	10
Nie, wszystkie dzieci pozostały w domu	55	42	49	46	39	48	45	48	46	49	46

Szanse uczniów na wakacyjny wyjazd wyraźnie zależą od pozycji społeczno-ekonomicznej rodziny oraz wielkości miejsca jej zamieszkania. Im rodzice są lepiej wykształceni, uzyskują wyższe dochody na członka rodziny, lepiej oceniają warunki materialne własnego gospodarstwa domowego, a także im większa jest miejscowość, w której mieszkają, tym częściej twierdzą, że wszystkie ich dzieci w wieku szkolnym skorzystały z wakacyjnego wypoczynku, tym rzadziej zaś deklarują, że wszystkie dzieci pozostały w domu. Trzeba podkreślić, że w tym roku na przynajmniej tygodniowy wypoczynek wakacyjny wyjechały dzieci ze zdecydowanej większości (84%) rodzin mieszkających w największych miastach (liczących ponad 500 tys. ludności), z których wyjazd na wakacje jest najbardziej pożądany ze względu na zanieczyszczenie środowiska naturalnego.

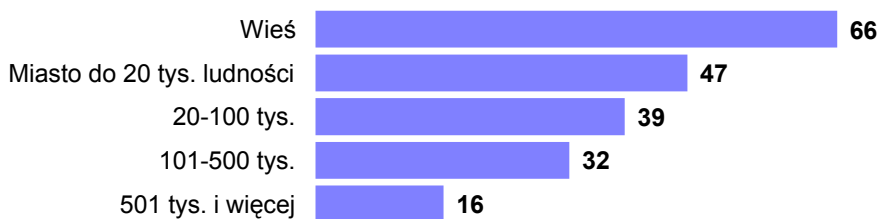
Tabela 2

Cechy społeczne respondentów mających dzieci w wieku szkolnym	Deklaracje dotyczące wyjazdu ich dzieci na przynajmniej tygodniowy wypoczynek wakacyjny w tym roku		
	wyjechały wszystkie dzieci	wyjechały tylko niektóre dzieci	wszystkie dzieci pozostały w domu
	w procentach		
Miejsce zamieszkania			
Wieś	20	14	66
Miasto do 20 tys. ludności	43	9	47
20-100 tys.	54	7	39
101-500 tys.	56	12	32
501 tys. i więcej	84	0	16
Wykształcenie			
Podstawowe	14	15	72
Zasadnicze zawodowe	34	12	54
Średnie	53	9	38
Wyższe	80	0	20
Dochody przypadające na osobę w rodzinie			
Do 299 zł	20	17	64
300-399 zł	33	17	50
400-599 zł	45	10	45
600-800 zł	70	2	29
Powyżej 800 zł	82	0	18
Ocena warunków materialnych gospodarstwa domowego			
Złe	23	11	66
Średnie	48	11	41
Dobre	70	6	25

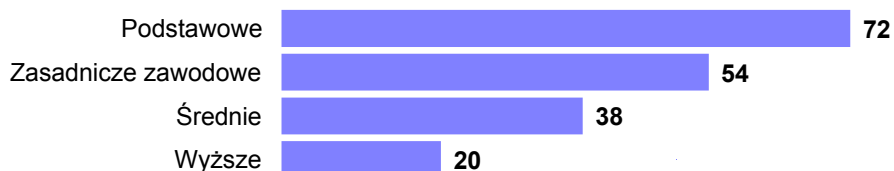
Rodzice o najwyższym statusie społeczno-ekonomicznym (najlepiej wykształceni i sytuowani, dobrze oceniający własne warunki materialne) oraz mieszkający w wielkich miastach mogli w zdecydowanej większości zapewnić wypoczynek wszystkim swoim dzieciom w wieku szkolnym, natomiast większość rodziców ze środowisk społecznie i ekonomicznie upośledzonych oraz mieszkających na wsi nie wysłała żadnego swojego dziecka na wakacje. Silne zróżnicowanie społeczne szans uczniów na wakacyjny wypoczynek ukazuje rysunek 2.

RYS. 2. ODSETKI RESPONDENTÓW, KTÓRZY W TYM ROKU NIE ZAPEWNILI ŻADNEMU ZE SWOICH DZIECI W WIEKU SZKOLNYM PRZYNAJMNIEJ TYGODNIOWEGO WYPOCZYNKU POZA DOMEM - WEDŁUG WIELKOŚCI MIEJSCA ZAMIESZKANIA, POZIOMU WYKSZTAŁCENIA RODZICA, POZIOMU DOCHODÓW *PER CAPITA*, WARUNKÓW MATERIALNYCH GOSPODARSTWA DOMOWEGO

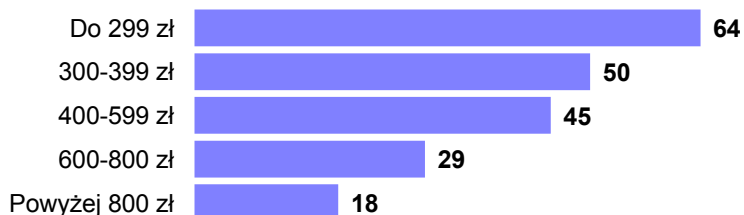
Miejsce zamieszkania

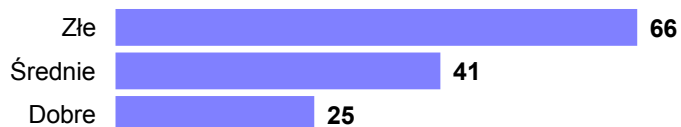
Wykształcenie

Dochody przypadające na osobę w rodzinie

Ocena warunków materialnych gospodarstwa domowego

Począwszy od roku 1998 prosimy respondentów, których dzieci w wieku szkolnym nie wyjechały na przynajmniej tygodniowy wypoczynek wakacyjny, o wskazanie przyczyn pozostania ich w domu.

Tabela 3

Dlaczego Pana(i) dziecko (dzieci) nie wyjechało(ły) na wypoczynek wakacyjny? Czy dlatego, że:	Odpowiedzi twierdzące respondentów, których dzieci w wieku szkolnym nie wyjechały na wakacje					
	1998 (N=209)	1999 (N=186)	2000 (N=196)	2001 (N=227)	2002 (N=210)	2003 (N=184)
	w procentach					
- brakowało pieniędzy	76	80	79	80	83	85
- dzieci są za małe na samodzielny wyjazd, a dorośli z różnych względów nie mogli wyjechać	30	19	19	25	19	21
- brak możliwości zorganizowanego wyjazdu (nie było organizacji ze strony szkoły, brak było instytucji, która zajęłaby się organizacją wyjazdu)	21	21	26	23	26	18
- dzieci były potrzebne do pomocy w domu (np. przy żniwach, starsze opiekują się młodszymi)	13	20	18	11	14	11
- dzieci nie muszą wyjeżdżać na wakacje	12	6	6	3	5	9
- ze względu na stan zdrowia, niepełnosprawność	5	7	1	0	1	5
- dzieci miały obowiązki szkolne (np. egzaminy, praktyki)	2	4	6	3	1	2
- zostanie w domu za karę (złe zachowanie, złe wyniki w nauce)	0	0	0	0	1	1
Inne przyczyny	13	9	10	13	12	8

W ostatnich pięciu latach zdecydowana większość badanych rodziców niezmiennie wskazuje na brak pieniędzy jako przyczynę pozostania dzieci w domu. Warto przy tym podkreślić, że trudna sytuacja finansowa rodziny jest wymieniana obecnie częściej niż przed pięć laty (85% wobec 76% w roku 1998). Pozostałe powody są znacznie mniej istotne. Co piąty rodzic (21%) twierdzi, że jego dzieci są za małe i niezbyt samodzielne, by mogły wyjechać bez rodziców, a oni sami nie mieli możliwości wyjazdu. Prawie jedna piąta (18%) wskazuje z kolei na brak w ich miejscu zamieszkania instytucji, które zajęłyby się organizacją wypoczynku. (Pod tym względem jednak sytuacja wyraźnie się poprawiła od ubiegłego roku, kiedy to 26% rodziców, których dzieci nie wyjechały na wakacje, skarżyło się na brak zorganizowanych form wypoczynku.) Co dziewiąty rodzic (11%) tłumaczy, że dzieci były potrzebne do pomocy w domu, a co jedenasty (9%) uważa, że nie muszą one wyjeżdżać na wakacje - ten powód wskazywany jest obecnie częściej niż w ostatnich latach. Zwraca też uwagę fakt, że obecnie częściej niż w latach 2000-2002 jako przyczynę pozostania dziecka w domu podawano zły stan zdrowia - obecnie wskazuje nań co dwudziesty rodzic (5%).

Zupełnie sporadycznie badani wskazywali na obowiązki szkolne dzieci (np. egzaminy, praktyki) oraz na względy wychowawcze (kara za złe zachowanie, złe wyniki w nauce).

Z powodu stosunkowo niewielkiej liczby rodziców, których dzieci nie wyjechały na wypoczynek, nie można analizować zróżnicowań społecznych w tej dziedzinie, poza jednym - zależnością opinii od płci. Okazuje się, że matki znacznie częściej niż ojcowie tłumaczą pozostawanie dzieci w miejscu zamieszkania tym, że są małe (27% wobec 14%), potrzebne do pomocy w domu (14% wobec 8%); częściej też uważają, że dzieci nie muszą wyjeżdżać na wakacje (13% wobec 6%). Można to wiązać z odnotowanym w naszych wcześniejszych badaniach faktem, że w Polsce kobiety częściej niż mężczyźni są zaniepokojone stanem bezpieczeństwa dzieci³.

WAKACYJNA PRACA ZAROBKOWA UCZNIÓW

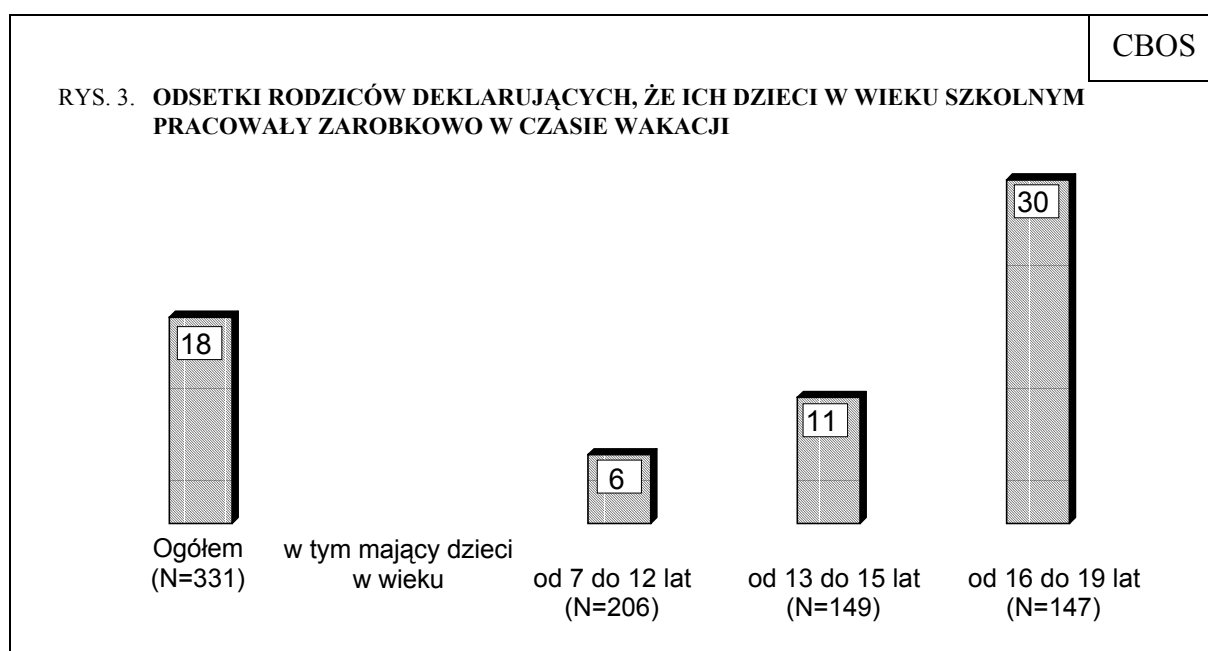
Z naszych badań wynika, że wakacyjna praca zarobkowa uczniów staje się w Polsce coraz częstszym zjawiskiem, a tegoroczne wakacje były dla uczniów bardziej pracowite niż jakiegokolwiek inne w całym ostatnim dziesięcioleciu. W tym roku niemal co piąty rodzic (18%) deklaruje, że jego dzieci w wieku szkolnym pracowały w czasie wakacji zarobkowo, podczas gdy wcześniej liczba takich deklaracji nie przekraczała 15%, a w roku 1992 była co najmniej o połowę mniejsza niż obecnie.

Tabela 4

Czy w czasie wakacji Pana(i) dziecko (dzieci) pracowało(ły) zarobkowo?	Odpowiedzi twierdzące respondentów mających dzieci w wieku szkolnym								
	1992*	1994	1995	1997	1998	2000	2001	2002	2003
	w procentach								
Ogółem	9	13	14	15	14	12	11	14	18
Dzieci w wieku 7-12 lat	-	-	-	3	2	1	3	3	6
Dzieci w wieku 13-15 lat	-	-	-	9	5	3	7	8	11
Dzieci w wieku 16-19 lat	-	-	-	24	24	22	15	22	30
* W roku '92 w pytaniu uwzględniono również studentów - odsetek uczniów pracujących w czasie wakacji był więc przypuszczalnie jeszcze niższy									

³ Zob. komunikat CBOS „Polacy o bezpieczeństwie dzieci”, czerwiec 2003 (oprac. B. Wciórka).

Tak jak w ubiegłych latach w czasie tegorocznych wakacji zarobkowo pracowali przede wszystkim uczniowie szkół średnich - odsetek rodziców składających takie deklaracje jest obecnie wyjątkowo wysoki (30% - o 8 punktów więcej niż w roku ubiegłym). Również rodzice młodszych uczniów nieco częściej niż przed rokiem (11%, wzrost o 3 punkty) przyznają, że ich dzieci w wieku gimnazjalnym pracowały w czasie wakacji. O zarobkowaniu najmłodszych dzieci - uczniów szkół podstawowych - wspomina natomiast 6% rodziców (co najmniej dwa razy więcej niż dotychczas).

Zbyt małe liczebności rodziców uczniów należących do poszczególnych grup wiekowych nie pozwalają na analizę zróżnicowań społecznych w tej dziedzinie.

POZIOM SPOŁECZNEJ AKCEPTACJI WAKACYJNEJ PRACY ZAROBKOWEJ UCZNIÓW

Poziom społecznej aprobaty wakacyjnej pracy zarobkowej uczniów wyraźnie związany jest z ich wiekiem. Praca najmłodszych dzieci, uczęszczających do szkoły podstawowej, niezmiennie spotyka się z powszechną dezaprobatą społeczną (96%). Większość ankietowanych (60%) uważa też, że gimnazjaliści nie powinni pracować

zarobkowo, ponad jedna trzecia natomiast (36%) akceptuje ich zarobkowanie. Z powszechnym przyzwoleniem społecznym (90%) spotyka się jedynie praca uczniów szkół średnich.

Wakacyjną pracę zarobkową uczniów najbardziej akceptowano w pierwszej połowie lat dziewięćdziesiątych (w roku 1994)⁴. Kolejne lata przyniosły stopniowy spadek aprobaty - najbardziej widoczny w odniesieniu do zarobkowania gimnazjalistów. Obecnie natomiast odnotowujemy wyraźny, w stosunku do lat 1997-2002, wzrost akceptacji wakacyjnej pracy zarobkowej zarówno gimnazjalistów, jak i uczniów szkół średnich.

Tabela 5

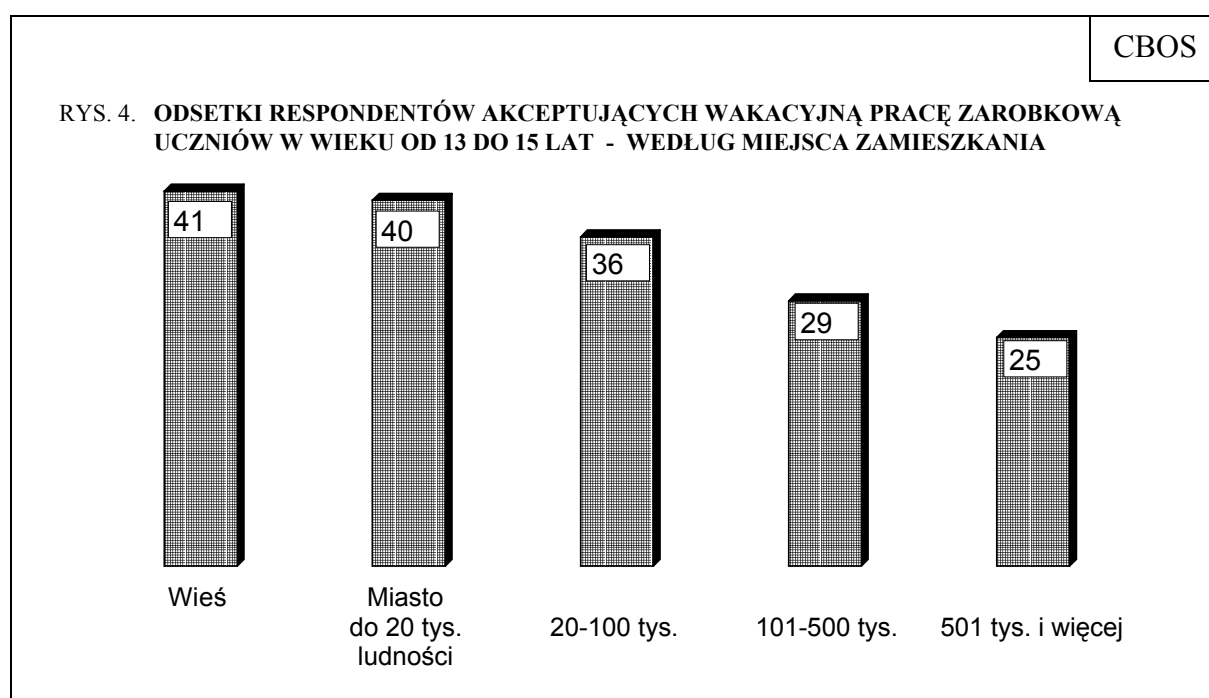
Czy uważa Pan(i), że dzieci w wieku szkolnym powinny czy też nie powinny pracować zarobkowo w czasie wakacji?	1994		1995		1997		1998		2000		2001		2002		2003	
	Tak	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie	Tak	Nie
	w procentach															
Dzieci w wieku 7-12 lat	12	86	6	94	3	97	2	97	2	97	3	96	3	96	4	96
Dzieci w wieku 13-15 lat	42	55	38	58	29	69	26	70	20	78	22	75	25	74	36	60
Dzieci w wieku 16-19 lat	91	6	92	6	85	12	85	12	81	15	83	23	79	17	90	8
Na pytania odpowiadali wszyscy respondenci, niezależnie od tego, czy mają dzieci w wieku szkolnym. W tabeli pominięto „trudno powiedzieć”																

Opinie na temat wakacyjnej pracy zarobkowej gimnazjalistów są wyraźnie zróżnicowane społecznie (zob. tabele aneksowe), natomiast poglądy dotyczące pracy najmłodszych i najstarszych uczniów - tylko nieznacznie. Warto jedynie zauważyć, że choć praca uczniów szkół podstawowych spotyka się z powszechną dezaprobatą, to jednak akceptuje ją spora grupa rolników (9%), co zapewne wynika stąd, że zazwyczaj wcześniej wdrażają oni swoje dzieci do pracy w gospodarstwie. Ponadto rolnicy częściej niż inni wyrażają przyzwolenie na pracę zarobkową dzieci w wieku od 13 do 15 lat (49%). Pracę gimnazjalistów w znacznym stopniu akceptują też grupy o wysokim statusie społeczno-zawodowym. Zdecydowanie najrzadziej aprobują ją natomiast robotnicy wykwalifikowani

⁴ Trudno wyjaśnić, dlaczego w roku 1994 było tak silne przyzwolenie społeczne na wakacyjną pracę zarobkową uczniów w wieku od 13 do 15 lat (42%), a przede wszystkim - najmłodszych, mających od 7 do 12 lat (12%).

(27%) i niewykwalifikowani (30%) oraz bezrobotni (29%), a także badani mający dzieci w wieku szkolnym (30%)⁵.

Stosunek do wakacyjnej pracy gimnazjalistów zależy również od wielkości miejsca zamieszkania badanych - im ono większe, bardziej zurbanizowane, a więc i w odczuciu Polaków niebezpieczne dla dzieci⁶, tym mniej mieszkańców akceptuje zarobkowanie uczniów w wieku od 13 do 15 lat.

W czasie tegorocznych wakacji uczniowie mieli takie same jak w latach ubiegłych szanse na wypoczynek. Z deklaracji badanych mających dzieci w wieku szkolnym wynika, że ponad połowa zapewniła im przynajmniej tygodniowy wyjazd poza miejsce zamieszkania

⁵ Badani mający dzieci w wieku szkolnym częściej inni wyrażają sprzeciw wobec wakacyjnej pracy zarobkowej gimnazjalistów (67% wobec 57%) oraz uczniów szkół średnich (12% wobec 6%).

⁶ Zob. komunikat CBOS „Polacy o bezpieczeństwie dzieci”, czerwiec 2003 (oprac. B. Wciórka).

(w tym większość wysłała na wakacje wszystkie swoje dzieci, a niewielka grupa - tylko niektóre). Prawie co drugi rodzic przyznał jednak, że wszystkie jego dzieci pozostały w czasie wakacji w domu. Uzasadniano to przede wszystkim trudną sytuacją finansową rodziny.

Szanse uczniów na wakacyjny wypoczynek były wyraźnie zróżnicowane społecznie. Rodzice o najwyższym statusie (najlepiej wykształceni i sytuowani, żyjący w dobrych warunkach materialnych) oraz mieszkańcy wielkich miast w zdecydowanej większości zapewnili wypoczynek wszystkim swoim dzieciom w wieku szkolnym, natomiast większość rodziców ze środowisk społecznie i ekonomicznie upośledzonych oraz mieszkających na wsi nie wysłała na wakacje żadnego swojego dziecka.

Z naszych badań wynika ponadto, że wakacyjna praca zarobkowa uczniów staje się w Polsce coraz częstszym zjawiskiem, a tegoroczne wakacje były dla uczniów bardziej pracowite niż jakiegokolwiek inne w całym ostatnim dziesięcioleciu. W tym roku niemal jedna piąta badanych mających dzieci w wieku szkolnym przyznała, że zarabkowały one w czasie wakacji - działa się to tym częściej, im uczniowie byli starsi (deklaracje takie składa 6% rodziców uczniów szkół podstawowych, 11% rodziców gimnazjalistów i 30% rodziców uczniów szkół średnich).

Także społeczne przyzwolenie na wakacyjną pracę zarobkową uczniów ściśle związane jest z ich wiekiem. Praca najmłodszych dzieci w wieku szkolnym niezmiennie spotyka się z powszechną dezaprobatą społeczną. Większość ankietowanych uważa też, że gimnazjaliści nie powinni pracować zarobkowo, jednak ponad jedna trzecia akceptuje ich pracę w czasie wakacji. Z powszechnym przyzwoleniem społecznym spotyka się jedynie praca uczniów szkół średnich. W stosunku do lat 1997-2002 odnotowujemy wzrost akceptacji wakacyjnej pracy zarobkowej uczniów szkół średnich i gimnazjów.

Opracowała
Bogna WCIÓRKA

A N E K S

Tabela 1. Czy ma Pan(i) dziecko (dzieci) w wieku szkolnym, czyli takie, które uczy(a) się w szkole podstawowej, gimnazjum, szkole średniej lub zawodowej?

(%)

	Tak	Nie	Liczba osób
Ogółem	30	70	1105
Płeć			
Mężczyźni	29	71	528
Kobiety	31	69	577
Wiek			
18-24 lat	0	100	171
25-34	34	66	203
35-44	79	21	196
45-54	43	57	223
55-64	8	92	135
65 lat i więcej	0	100	178
Miejsce zamieszkania			
Wieś	29	71	406
Miasto do 20 tys.	31	69	136
20-100 tys.	31	69	217
101-500 tys.	31	69	216
501 tys. i więcej mieszk.	30	70	130
Wykształcenie			
Podstawowe	13	87	302
Zasadnicze zawodowe	43	57	274
Średnie	33	67	410
Wyższe	31	69	119
Grupa społ.-zaw. pracujący			
Kadra kier., inteligencja	35	65	84
Prac. umysł. niż. szczebla	46	54	99
Pracownicy fiz.- umysł.	43	57	103
Robotnicy wykwalifikowani	48	52	81
Robotnicy niewykwalifik.	36	64	58
Rolnicy	49	51	42
Pracujący na własny rach.	49	51	54
Bierni zawodowo			
Renciści	17	83	129
Emeryci	4	96	192
Uczniowie i studenci	1	99	87
Bezrobotni	31	69	120
Gospodynie domowe i inni	65	35	56
Pracuje w:			
inst. państw., publicznej	49	51	170
spółce właścicieli			
prywatnych i państwa	42	58	90
sekt. pryw. poza rolnict.	39	61	214
prywatnym gosp. rolnym	49	51	46
Dochody na jedną osobę			
Do 299 zł	59	41	131
300-399	28	72	89
400-599	38	62	189
600-800	26	74	199
Powyżej 800 zł	15	85	183
Ocena własnych war. mater.			
Złe	36	64	312
Średnie	29	71	492
Dobre	26	74	301
Udział w prakt. religijnych			
Kilka razy w tygodniu	20	80	74
Raz w tygodniu	31	69	553
1-2 razy w miesiącu	36	64	161
Kilka razy w roku	32	68	204
W ogóle nie uczestniczy	17	83	110
Poglądy polityczne			
Lewica	24	76	216
Centrum	34	66	346
Prawica	30	70	280
Trudno powiedzieć	29	71	261

Tabela 2. Czy uważa Pan(i), że dzieci w wieku od 13 do 15 lat powinny czy też nie powinny pracować zarobkowo podczas wakacji?

	(%)			
	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	36	60	4	1105
Płeć				
Mężczyźni	33	62	5	528
Kobiety	38	59	3	577
Wiek				
18-24 lat	38	59	3	171
25-34	39	53	8	203
35-44	30	67	3	196
45-54	35	62	3	223
55-64	32	66	2	135
65 lat i więcej	40	56	4	178
Miejsce zamieszkania				
Wieś	41	56	3	406
Miasto do 20 tys.	40	53	6	136
20-100 tys.	36	61	3	217
101-500 tys.	29	67	4	216
501 tys. i więcej mieszk.	25	69	6	130
Wykształcenie				
Podstawowe	40	57	3	302
Zasadnicze zawodowe	31	65	3	274
Średnie	35	62	4	410
Wyższe	40	55	6	119
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	41	54	5	84
Prac.umysł.niż.szczębla	39	58	3	99
Pracownicy fiz.- umysł.	37	57	5	103
Robotnicy wykwalifikowani	27	70	3	81
Robotnicy niewykwalifik.	30	70	0	58
Rolnicy	49	49	2	42
Pracujący na własny rach.	40	53	7	54
Bierni zawodowo				
Renciści	37	59	4	129
Emeryci	35	62	3	192
Uczniowie i studenci	38	58	4	87
Bezrobotni	29	65	6	120
Gospodynie domowe i inni	36	62	2	56
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	37	58	4	170
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	25	72	3	90
sekt. pryw. poza rolnict.	39	56	4	214
prywatnym gosp. rolnym	49	49	2	46
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	29	67	4	131
300-399	38	59	3	89
400-599	37	61	2	189
600-800	36	63	1	199
Powyżej 800 zł	35	60	5	183
Ocena własnych war. mater.				
Złe	33	64	3	312
Średnie	35	60	5	492
Dobre	39	57	3	301
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	38	56	6	74
Raz w tygodniu	36	61	3	553
1-2 razy w miesiącu	40	58	2	161
Kilka razy w roku	33	64	3	204
W ogóle nie uczestniczy	33	59	9	110
Poglądy polityczne				
Lewica	31	66	2	216
Centrum	36	62	3	346
Prawica	40	56	5	280
Trudno powiedzieć	36	59	5	261